

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók részvétele a középfokú felvételi eljárásban

1. Ki minősül beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (a továbbiakban: BTMN) tanulónak?

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 4. § 3. pontja szerint **BTMN gyermek, tanuló**: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.
- A szakképzésről szóló 2019. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Szkt.) 7. § 1. pontja szerint **BTMN tanuló**: az a különleges bánásmódot igénylő tanuló, aki az Nkt. szerinti szakértői bizottság szakvéleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartás-szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényű vagy fogyatékkal élő személynek.

2. Hogyan igazolható, hogy a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd?

A tanuló BTMN minősítését a pedagógiai szakszolgálat megfelelő szakértői bizottsága **szakértői véleménybe** foglalva állapítja meg. A pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságainak működését, illetékességét EMMI rendelet¹ határozza meg.

A szakértői vélemény tartalmazza:

- annak megállapítását, hogy a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, valamint
- mindazoknak a mentességeknek és kedvezményeknek a körét, amelyek a tanulót a tanulmányai során megilletik.

A kedvezmények és mentességek a középfokú felvételi eljárás során csak az érvényes szakértői vélemény birtokában érvényesíthetők. Előzetes szakértői vélemény vagy szakorvosi vizsgálati eredmény az írásbeli vizsgán kedvezmények/mentességek igénybevételére nem jogosít. Ha a középfokú felvételi eljárás során a szakértői véleményben foglaltak alkalmazásával kapcsolatban kérdés merül fel, akkor tanácsos a véleményt kiállító szakértői bizottsághoz, vagy az érintett középfokú iskolához fordulni.

3. Tájékozódás – mire kell figyelni a felvételi eljárás során?

A BTMN tanulók ellátását minden intézménynek biztosítani kell. Ennek részleteit az intézmény alapító okiratában/szakmai alapdokumentumaiban nem kell külön megjeleníteni.

Ha az intézményi dokumentumokban vagy a felvételi tájékoztatóban a BTMN tanulók továbbtanulásával kapcsolatosan nem található megnyugtató válasz, akkor a felvételi eljárás részleteiről az érintett **iskolától érdemes információt kérni.**

4. Milyen kedvezmények illetik meg a BTMN tanulókat a felvételi eljárás során?

A BTMN tanulókat az érvényes szakértői véleményben foglaltak alapján megillető kedvezmények:

- hosszabb felkészülési idő a vizsga során (pl.: szóbeli vizsga során),
- biztosítani kell az iskolai tanulmányai során általa használt, megszokott eszközöket,
- a vizsgaszervezéssel alkalmazkodni kell az adottságaihoz²,

¹ A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013 (II. 26) EMMI rendelet 13. §

² Nkt. 51. § (5) bekezdés, 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 33. § (3) bekezdés

- ha a BTMN tanuló, 2018. augusztus 31. napjáig a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesítették, a mentesítés időtartamának félbeszakadása nélkül, a középfokú iskolai tanulmányok befejezéséig egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesülhet. (Nkt. 97. § (1a) bekezdés).

5. Hogyan érvényesíthetők a kedvezmények /mentességek?

Ha a BTMN tanuló úgy dönt, hogy megírja a vizsgát, akkor a **központi írásbeli vizsga előtt a vizsgaszervező iskolában – a speciális vizsgakörülményekre, illetve eszközökre vonatkozóan – kérelmet nyújthat be a jelentkezési lap mellékleteként, az Oktatási Hivatal által kiadott űrlapon.**

Az írásbeli vizsgajelentkezést a tanuló a számára legkényelmesebb vizsgaszervező középfokú iskolába adja be. Teljesítményének megítélését a központi írásbeli vizsga választott helyszíne nem befolyásolhatja. A vizsgaszervező iskola kiválasztása független attól, hogy később a tanuló melyik iskolába kíván majd felvételizni (továbbtanulásra kiválasztott középfokú iskola).

A kérelmet és a szakértői véleményt a jelentkezési lappal együtt kell benyújtani, mivel a speciális körülményekre vonatkozó kérelem a vizsgaszervezést is érinti. A vizsgajelentkezéssel kapcsolatban részletes információk a **Tájékoztató a központi írásbeli vizsgákról – vizsgaszervezés, jelentkezés** linken találhatók.

A kérelemben a vizsgázó – a szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően – az alábbi táblázatban felsorolt kedvezményeket kérheti a vizsgát szervező intézménytől:

A központi írásbeli vizsgát szervező intézménytől kérhető kedvezmények	BTMN
mentesítés az egyes vizsgarészek vonatkozásában az értékelés egy részlete alól ³	NEM (kivéve Nkt. 97.§ (1a)) ⁴
az írásbeli dolgozat elkészítéséhez szükséges munkaidő meghosszabbítása; (időhosszabbítás)	IGEN
iskolai tanulmányok során az általa használt, megszokott eszközök biztosítása; (eszközhasználat)	IGEN
a vizsgaszervezés során speciális körülményeinek figyelembevétele; (speciális vizsgakörülmény)	IGEN

A tanuló akár egyszerre valamennyi kedvezményre jogosult lehet, és a szakértői véleménnyel alátámasztott kérelme alapján valamennyi kedvezménnyel élhet is. **A kedvezményekről – az összes körülményt mérlegelve – minden esetben a vizsgaszervező intézmény igazgatója dönt.**

A vizsgaszervező intézmény **kizárólag az érvényes szakértői véleménnyel alátámasztott, és a vizsgát megelőzően igényelt** kedvezményeket/mentességeket biztosíthatja. Olyan kedvezmény biztosítására, amelyet a vizsgát megelőzően nem igényeltek, a vizsgaszervező intézmény még akkor sem jogosult, ha azok a szakértői véleményben szerepelnek.

6. Mit jelentenek az egyes kedvezmények?

A vizsgaszervezéssel alkalmazkodni kell a tanulók adottságaihoz

A vizsga helyszínén az ültetési rendet úgy kell kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák, és ne segíthessék. Az intézmény igazgatója – a körülmények mérlegelésével a tanuló speciális helyzetére tekintettel – dönthet arról, hogy a BTMN vizsgázó külön teremben írja meg a vizsgát.

Mentesítés a vizsga meghatározott részeinek értékelése alól

Ez a kedvezmény arra az esetre vonatkozik, amikor a tanuló az adott vizsgatárgy követelményeinek valamely részlete (pl. magyar nyelvből a helyesírás feladatok értékelése, vagy matematikából a szerkesztést igénylő feladatok) alól mentesül.

³ Nkt. 56. § (1) bekezdés b), 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 33. § (3) bekezdés

⁴ Az a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló, akit 2018. augusztus 31. napjáig a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesítették, a mentesítés időtartamának félbeszakadása nélkül, középfokú iskolai tanulmányainak befejezéséig egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesülhet.

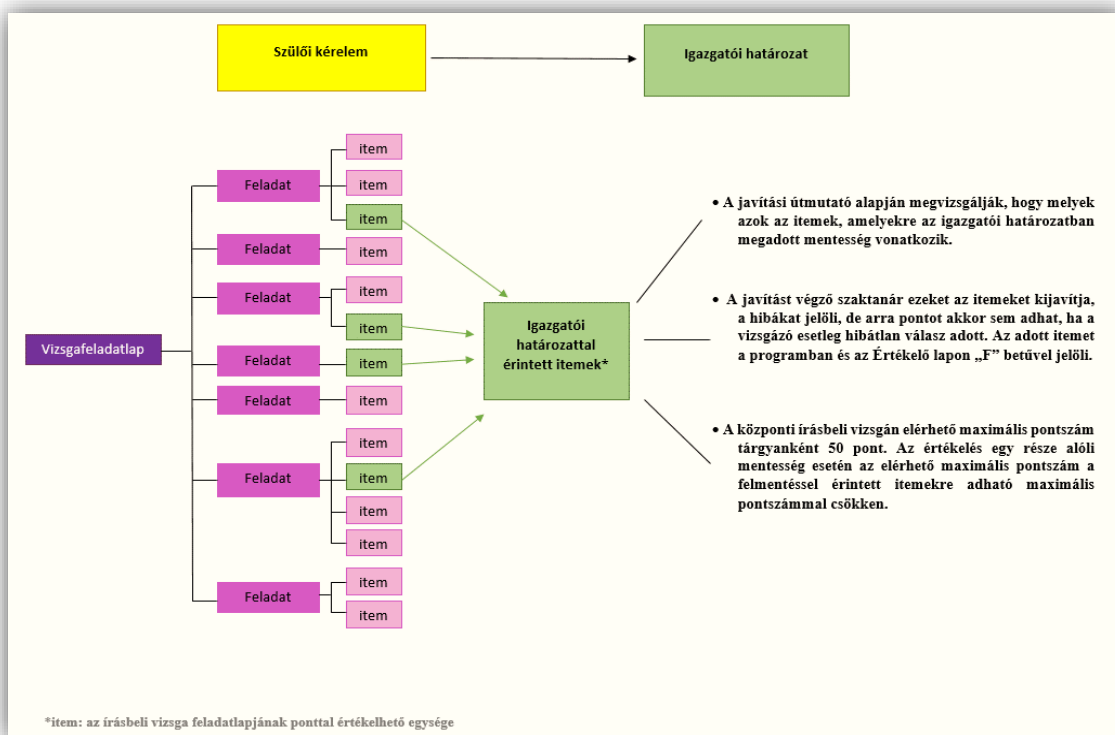
Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a szakértői véleményben leírtak alapján – figyelembe véve a tanuló készségeit és képességeit – a mentesítéssel érintett készségeket, képességeket mérő feladatok megoldását a vizsgadolgozat értékelésekor nem veszik figyelembe. Nem alkalmazható ez a kedvezmény a teljes tantárgy követelményeinek teljesítésére, **vagyis nem adható mentesség a feladatlap minden feladatára, illetve feladat részére (itemére).**

A vizsgaszervező intézmény igazgatója nem teheti meg, hogy azokat az itemeket, amelyek értékelése alól mentesítést adott, automatikusan teljesítettként veszi figyelembe, és megadja az értük adható maximális pontokat. **A vizsgázó ezeken a feladatokon elért pontszámát ugyanis a tanuló által elért összpontszámba nem számítják bele. Ez a mentesség kizárólag az értékelésre vonatkozik, nem pedig arra, hogy a tanulónak egy-egy adott feladatot nem kell megoldania.**

Ha a tanuló a felmentéssel érintett itemet esetleg hibátlanul, maximális pontszámmal teljesíti is, az eredmények ismeretében **nincs lehetőség arra, hogy utólag a tanuló számára „kedvezőbb” eredményt vegyék figyelembe, vagyis a mentesítési kérelem a vizsga eredményeinek ismeretében a vizsgát követően nem vonható vissza, nem törölhető.**

Minden tanuló esetében a szakértői vélemény alapján egyedileg kell eldönteni az adott vizsgaszervező intézményben azt, hogy a tanuló mely feladatok értékelése alól mentesül, ám ez a konkrét feladatsor ismerete nélkül, előzetesen nem lehetséges. Ha az igazgatói határozatban a tanulót mentesítették az értékelési rendszer valamely részlete (pl.: a „külső íráskép” vagy a helyesírás értékelése) alól, akkor a felmentésben érintett feladatokról/ itemekről minden esetben – a szakértői vélemény és a szülői kérelem alapján – a vizsgaszervező intézmény igazgatója egyedileg hoz határozatot a javítási-értékelési útmutató alapján.

A tanuló vizsgadolgozatának javítása a hivatalos javítási értékelési útmutató alapján, az igazgatói határozat figyelembevételével történik oly módon, hogy a javító tanár a határozatban megjelölt itemeket vagy akár teljes feladatokat nem értékeli.

A vizsgaeredmények rögzítésére szolgáló programban a rögzítést végző személy „(F)” azaz a feladat rész értékelése alól mentesült jelzéssel jelzi minden mentesítéssel érintett item esetében, hogy a tanuló az adott feladatra nem kapott pontot. A program ebben az esetben azokra a feladatokra vagy feladat részre kapható maximum pontokat, amelyeknél az értékelés alól mentesítették, levonja a maximálisan elérhető pontszámból. **A tanuló által elérhető maximális pontszám így csak a felmentéssel nem érintett itemekre adható maximális pontszám lehet,** vagyis az összpontszám nem 50 pont lesz, hanem pl. csak 42. A mentesítéssel érintett itemek az értékelő lapon is „(F)” megjelöléssel szerepelnek.

Időhosszabbítás

A vizsga feladatlapjainak kitöltésére vizsgatárgyként 45 perc áll rendelkezésre. Ez az időtartam indokolt esetben, a szakértői véleményben foglaltak alapján megnövelhető. A hosszabbítás mértékéről a vizsgaszervező intézmény igazgatója az összes körülményt mérlegelve határozatban dönt.

A többletidő biztosítására, illetve mértékének meghatározására kizárólag a pedagógiai szakszolgálat érvényes szakértői véleményében foglaltak alapján, egyéni mérlegelést követően kerülhet sor. Egységes, az adott vizsgaszervező intézményben valamennyi érintett vizsgázó számára kötelezően biztosítandó időhosszabbításra vonatkozó jogszabályi előírás nincs.

Eszközhasználat

A tanuló a szakértői vélemény alapján az igazgató által engedélyezett – az iskolai tanulmányai során általa használt, megszokott – segédeszközt vagy segédeszközöket használhatja a vizsga során. **Ha a** tanulónak engedélyezték, hogy **dolgozatát számítógép segítségével készítse el, válaszai egy részét számítógépen** (pl. egy üres word dokumentumban), **más részeit** (pl. a feleletválasztós feladatokat) **a feladatlapon tudja megadni.** Így a számítógépen történő válaszadás és a feladatlapok vizuális megjelenésének előnyeit is ki tudja használni. Arra viszont figyelnie kell, hogy válaszait egyértelműen a feladatokhoz rendelje. **A vizsga teljes egészében, online formában történő teljesítésére technikai lehetőség nincs.** A vizsgaszervező a tanuló kész dolgozatának számítógépen készített részét nem újrairható adathordozóra menti, majd kinyomtatja és a feladatlapokkal összetűzi. Nyomtatás után a felügyelő tanár szignójával ellátja a kinyomtatott dolgozatlapokat. A kinyomtatott vizsgadolgozatot a normál vizsgadolgozatokkal megegyező módon kell javítania a szaktanárnak.

A vizsgán a számítógépnek (laptop), mint segédeszköznek a használata a vizsga tisztaságát nem veszélyeztetheti. Ennek érdekében a vizsgaszervező ellenőrzi, hogy a számítógépen (laptopon) semmilyen, a tanulót jogtalan előnyhöz juttató információ (pl. az internet/hálózat elérhetőség, helyesírás ellenőrző, vagy egyéb segítséget nyújtó dokumentum, külön engedély híján számológép) ne legyen elérhető.

A vizsgaszervező intézmény vezetője a körülmények mérlegelésével dönt, hogy az eszközhasználatot az intézmény által biztosított eszközök, illetve az érintett tanulók saját eszközeinek (pl. számológép) használatával biztosítja. Az eszköz használata azonban nem mutathat túl a technikai segítségnyújtáson, nem segítheti a vizsgázót jogtalan előnyszerzéshez, illetve a vizsga objektivitását ezen eszközök használata nem sértheti.

Speciális vizsgakörülmény

Ha a tanuló speciális helyzete, vagy a szakértői véleményben foglaltak indokolják, a vizsga szervezésére vonatkozóan kérelemmel fordulhat a vizsgaszervező intézmény igazgatójához. Igényét a központi írásbeli vizsga jelentkezési lapjának mellékletét képező, SZÜLŐI KÉRELEM SPECIÁLIS VIZSGAKÖRÜLMÉNYEK BIZTOSÍTÁSÁRA nyomtatványon kell az érintett vizsgaszervező iskolába eljuttatnia.

7. Mit tartalmaz az értékelő lap?

A központi írásbeli vizsgaeredményekről kiállított értékelő lap a valós tényeket rögzíti, **célja, hogy a továbbtanulásra kizemelt intézmény(ek)e)t a legteljesebb mértékben tájékoztassa a tanuló központi írásbeli vizsgán elért teljesítményéről, és a vizsga körülményeiről.** Ennek megfelelően, ha a vizsgaszervező iskola a vizsgázó számára:

- a vizsgázót az értékelési rendszer egy részlete alól mentesíti és/vagy
- többletidőt biztosít és/vagy
- a vizsgázó iskolai tanulmányai során használt, megszokott segédeszköz használatát biztosítja,

a központi írásbeli felvételi vizsga adminisztrációs rendszere ezt az információt automatikusan rávezeti a tanuló értékelő lapjára.

8. Mire figyeljen különösen a szülő a jelentkezés benyújtásakor? Hogyan bírálják el a továbbtanulásra kiválasztott iskolák a felvételi kérelmeket?

A BTMN jelentkezők esetében **célszerű a továbbtanulásra kiválasztott középiskolát a lehető legteljesebb információval ellátni a felvételi kérelem benyújtásakor.** Az iskola igazgatója – a jogszabályban rögzített keretek betartása mellett, minden körülmény mérlegelésével – saját hatáskörben dönt a jelentkezők felvételéről.⁵ A jelentkezési lap mellé csatolt szakértői vélemény, és a jelentkezésre szolgáló programfelületen rögzíthető szülői megjegyzések számos olyan információt tartalmazhatnak, amelyek befolyásolhatják azt, hogy a jelentkezőt a középfokú iskola milyen képzésben tudja fogadni. (Pl. tankötelezettség teljesítésének módja; korrekciós javaslatok; mentesítés; rehabilitációs foglalkozásokra vonatkozó javaslatok és területek, szakemberek és végzettségük; kijelölt nevelési/oktatási intézmény, osztály/tagozat; felülvizsgálati eljárás lehetősége és ideje stb.)

⁵ Nkt. 50. § (1) bekezdés, Szkt. 54. § (1) bekezdés

A középfokú felvételi eljárásban érintett intézmények csak a szakértői véleményben foglaltak ismeretében tudnak megalapozott és felelősségteljes döntést hozni a tanuló beiskolázásával kapcsolatban, ezért az intézményeket a szakértői vélemény benyújtásával előzetesen tájékoztatni szükséges. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségre vonatkozó információ visszatartása semmiképpen nem segíti a beiskolázási folyamatot. Az a tény, hogy a tanuló BTMN-es vagy sem, a középfokú intézmény számára, legkésőbb a beiratkozáskor – a tanulói nyilvántartás adatai alapján – **mindenképpen ki fog derülni**. Ha a szakértői véleményben foglaltak később jutnak az intézmény tudomására, az még sikeres felvételi esetében is eredményezheti azt, hogy a tanuló nem tud beiratkozni az adott középfokú intézménybe.

Minden középfokú intézmény maga határozza meg, hogy a saját felvételi eljárásban milyen – a felvételi tájékoztatójában nyilvánosságra hozott – módon számítja ki a jelentkezők felvételi pontszámait, illetve miként veszi figyelembe azon tanulók központi írásbeli vizsgán szerzett pontszámait, akik mentesültek az írásbeli vizsga meghatározott részeinek értékelése alól. Hangsúlyozzuk, hogy erre vonatkozóan **kötelező jogszabályi rendelkezés, számítási eljárás nincs**. A középfokú intézmény azonban – figyelembe véve a jogszabályi előírásokat és saját felvételi eljárásának szabályozását – nem alkalmazhat olyan számítási módszert, amely a BTMN tanulók számára hátrányt okoz a felvételi eredmények kiszámítása során. **A számítási módszerrel kapcsolatos kérdésekre kizárólag a továbbtanulásra kiválasztott intézmény tud válaszolni.**

Minden középfokú intézménybe csak olyan jelentkező vehető fel, aki megfelel az intézmény felvételi követelményeinek. Szakképző intézménybe csak olyan tanulót lehet felvenni vagy átvenni, aki az általa választott szakmára vonatkozóan a képzési és kimeneti követelményekben előírt egészségügyi alkalmassági, továbbá a pályaalkalmassági követelményeknek megfelel, és ez alapján előreláthatóan nincs akadálya a szakmai vizsgára bocsátásának. A tanuló részsakma megszerzésére nem iskolázható be, kivéve, ha az Szkt. vagy a végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet alapján a felkészítés kizárólag részsakma megszerzésére irányul, vagy a tanuló sajátos nevelési igényének jellege kizárólag a részsakma megszerzését teszi lehetővé.⁶

Az egészségügyi alkalmasságra vonatkozó és a pályaalkalmassági követelményeket a felvételi tájékoztatóban nyilvánosságra kell hozni.

Egészségügyi alkalmasság: annak az orvosi szakvéleményre alapozott megállapítása, hogy a szakképzésbe bekapcsolódni szándékozó személy testi adottságai, egészségi és pszichikai állapota alapján képes önmaga és mások veszélyeztetése nélkül a választott szakma szerinti tevékenység, foglalkozás gyakorlására és a szakmai vizsgára való felkészülésre.⁷ A szakmai alkalmasság előzetes vizsgálatát és véleményezését első fokon a szakképző intézménybe jelentkező tanulóknál a fogadó intézmény iskolaorvosa, ennek hiányában az intézmény igazgatójának kezdeményezésére a munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szerv által kijelölt foglalkozás-egészségügyi szakellátó hely orvosa végzi.⁸

Pályaalkalmassági követelmény: a szakképzésbe történő bekapcsolódás – képzési és kimeneti követelményekben meghatározott – azon feltétele, amely alapján megállapítható, hogy a szakképzésben részt venni szándékozó személy képességei, készségei alapján sikeresen fel tud készülni a szakmai vizsgára és a szakma végzésére.⁹

Ha a tanuló egészségügyi, pályaalkalmassági követelményeknek való megfelelésével kapcsolatban a szülő bizonytalan, a későbbi kellemetlenségek elkerülése érdekében érdemes még a jelentkezés benyújtását megelőzően a továbbtanulásra kiválasztott intézményhez fordulni az ezzel kapcsolatos kérdésekkel.

Szerkesztés lezárva: 2026. augusztus 31.

⁶ A szakképzési törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet 153. § (1) - (2) bekezdés

⁷ Szkt. 7. § 2. pont

⁸ 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet - a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről 11. § (2) – (3) bekezdés

⁹ Szkt. 7. § 4. pont